

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2024/031 van:

de heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend op de afdeling Linde Grote Beek straat 28a, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 5 juni 2024 een klaagschrift, gedateerd op 5 juni 2024, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen de beslissing (van 2 november 2023) van behandelaar van klager om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van 4 wekelijks depot verplichte medicatie Paliperidon (Xeplion).

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon.

De klachtencommissie ontving op 10 juni 2024 een verweerschrift, eveneens gedateerd op 10 juni 2024, van de heer XXXX, behandelaar en specialist oudergeneeskunde, hierna te noemen verweerder.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 25 juni 2024. Wegens een verzoek om uitstel van de bewindvoester van klager werd de klachtzitting uitgesteld van 13 juni 2024 naar 25 juni 2024. Klager, patiëntenvertrouwenspersoon en verweerder waren aanwezig. Twee mede behandelaren van klager waren verder aanwezig: mevrouw XXXX, psychologisch gedragskundige en mevrouw XXXX, regiebehandelaar en GZ psycholoog. Mevrouw XXXX was als bewindvoester aanwezig via een beeldschermverbinding, evenals de psychiater van de klachtencommissie. De overige leden van de klachtencommissie en toehoorder de heer XXXX, jurist, waren fysiek aanwezig.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- de beslissing van 2 november 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van toedienen van dwangmedicatie i.c. een 4 wekelijks depot Paliperidon (Xeplion).

3. De feiten

De Rechtbank Oost-Brabant heeft op 16 oktober 2023 een machtiging tot het verlenen van verplichte zorg verleend ten aanzien van klager. Deze machtiging geldt tot en met 16 oktober 2024. Klager is opgenomen op afdeling De Linde, onderdeel van GGzE.

Op 2 november 2023 heeft de zorgverantwoordelijke besloten om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van de toediening van medicatie.

De medicatie werd op 3 november 2023 in de vorm van een depot aan klager toegediend. Op 27 december 2023 heeft klager voor de eerste keer aangegeven dat hij de medicatie niet (meer) wil.

De zorgverantwoordelijke heeft geen brief aan klager ter hand gesteld waarin hij zijn besluit tot toepassing van verplichte zorg aan klager kenbaar maakt, met motivering en voorbereiding van deze beslissing, na mondeling verzet van klager op diverse momenten.

4. Standpunt van klager

Klager wil zijn huidige medicatie niet (meer).

Formele vereisten

Klager stelt dat hij zich door de huidige medicatie, 4-wekelijkse depot Paliperidon (ook bekend onder de naam Xeplion) erg opgejaagd voelt. Hij wil geen injecties meer want hij heeft het gevoel dat hem “lichamelijk leed wordt aangedaan”. Hij voelt zich niet beter door de medicatie, hij voelt zich er juist erg naar onder. Hij heeft wel 4 verschillende medicijnen in de afgelopen 3,5 jaar gekregen en niets helpt.

Klager stelt dat hij geen formulier uitgereikt heeft gekregen van de dwangmedicatie, op basis van de zorgmachtiging. Hij heeft op 27 december 2023 voor de eerste keer tegen behandelaar gezegd dat hij de medicatie niet (meer) wil, na de eerste toediening op 3 november 2023. Per 2 november 2023 werd besloten tot de huidige medicatie. Ook daarna heeft klager zich mondeling regelmatig verzet.

Materiele vereisten

Klager heeft zelf eind vorig jaar bij zijn behandelteam aangedrongen op een verandering van medicatie omdat zijn eerdere medicatie (Fluanxol) tot nare bijwerkingen leidde, zoals het erg schudden van armen en benen en traagheid van bewegen. De bijwerkingen verdwenen grotendeels na de start met de huidige medicatie. Echter klager is van mening dat zijn gevoel van opgejaagdheid, dat hij ervaart van de huidige dosis van medicatie, niet in verhouding staat tot het doel van het toedienen van medicatie. Het zorgt er onder meer voor dat hij niet slaapt, het geheel “stijgt hem naar zijn hoofd”.

Ter zitting verklaart de PVP dat klager in het geheel geen medicatie meer wenst. Het ontnemt hem toekomstperspectief, aldus klager. Hij heeft verklaard, ook ter zitting, dat het tot suïcide zou kunnen leiden als hij medicatie moet blijven nemen. Klager is van mening dat hij niet ziek is en dat hem lichamelijk leed wordt aangedaan door hem de injecties met medicatie toe te dienen. In zijn klacht verzoekt klager om schadevergoeding om die reden.

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren en schadevergoeding toe te kennen.

5. Standpunt van verweerder

Verweerder stelt dat het zoeken naar de juiste dosis een “belangrijke opdracht” is. De lagere dosis geeft geen gewenste resultaten, een te hoge dosis eveneens niet. Klager is de afgelopen tijd ondersteund in zijn wens voor zoveel mogelijk autonomie, bijvoorbeeld om zijn rijbewijs te behalen en bij een inschrijving op de wachtlijst voor begeleid wonen, waarvoor het team van behandelaars zich sterk heeft gemaakt. Hierbij is steeds gezocht naar de balans van de dosis die klager nodig heeft, ook met betrekking tot zijn opgejaagde gevoel.

Verweerder beschrijft in het verweerschrift een historisch overzicht waaruit blijkt op welke manier men tot de huidige dosis is gekomen. De huidige situatie ontstond doordat klager vanaf november 2023 van zijn vorige medicatie af wilde (Fluanxol). Hij had onder meer last van bijwerkingen zoals veel schudden van armen en benen en traagheid van beweging. Na het overschakelen op Paliperidon (Xeplion), in overleg met cliënt, zijn de bijwerkingen van zijn vorige medicatie grotendeels verdwenen.

Het medicijn Fluanxol blijft nog 3 tot 5 maanden na staken van het gebruik in het bloed aanwezig, waardoor het nog een tijd meespeelde in de bijwerkingen van klager. Doordat klager momenteel een voor hem juiste dosis van de medicatie ontvangt, is hij stabiel. Er wordt nog steeds gezocht naar de dosis waarbij klager het minst opgejaagdheid ervaart. Dat klager zich mondeling verzet is iets dat regelmatig terugkomt, aldus verweerder. Voor depot is gekozen toen gestart is met Paliperidon, omdat klager orale toediening weigerde.

Het ernstig nadeel dat dreigt is gelegen in de toekomstperspectieven van klager. Gezien de reacties van klager op een te lage dosering, waarbij zeer bizar gedrag, moeilijke communicatie en minder zelfzorg geconstateerd zijn, zou dit tegen het streven naar begeleid wonen in gaan. Medicatie is hierdoor een voorwaarde voor (de kans op) begeleid wonen in de toekomst. Bij een te lage dosering wordt traagheid van bewegen gezien, waarbij de wens van klager tot deelname aan het verkeer doorkruist wordt.

Hierna merkt verweerder op dat steeds overleg met klager plaats heeft gevonden, en thans nog steeds plaats vindt, maar ziektebesef bij klager is afwezig en hij blijft ageren tegen het gebruik van de medicatie.

Met betrekking tot de klacht dat het 4 verschillende middelen binnen 3,5 jaar betreft stelt verweerder dat 2 van de door klager genoemde medicaties te maken hebben met zijn epilepsie.

De mede behandelaarster en psychologisch gedragskundige merkt op dat het verdrietig is dat momenteel geen woning beschikbaar is voor klager. Zij geeft aan dat klager op zijn autonomie is gesteld. De regiebehandelaar voegt voorts toe dat klager een lieve en zorgzame man is. Ze benoemt dat klager geen ziekte inzicht heeft. Hij staat voor iedereen klaar en koopt cadeautjes.

Tenslotte vertelt de bewindvoester mevrouw XXXX dat zij vindt dat onduidelijkheid bij klager te maken heeft met rouw en andere verlieservaringen. Zij ziet dat met respect voor klager's autonomie met hem wordt omgegaan.

6. Bevoegdheid van de klachtencommissie

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat voor het verlenen van verplichte zorg aan klager een zorgmachtiging is verleend op 16 oktober 2023, geldend tot en met 16 oktober 2024. In de zorgmachtiging zoals die voor klager is verleend, is opgenomen dat aan klager onder meer als verplichte zorg kan worden verleend; het toedienen van medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening.

Klager klaagt over de beslissing op grond van artikel 8:9 Wvvgz om hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

Op grond van artikel 10:3 onder h van de Wvvgz kan klager over een beslissing over de uitvoering van verplichte zorg een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klachten van klager te beoordelen.

7. De beoordeling van de klachten

De klachtencommissie overweegt dat het zelfbeschikkingsrecht het uitgangspunt is binnen het gezondheidsrecht. Iedere cliënt mag in beginsel bepalen of hij een (be)handeling wel of niet wil ondergaan. Uitzonderingen op dit zelfbeschikkingsrecht zijn mogelijk, maar moeten bij wet zijn geregeld en conform de wet worden uitgevoerd.

Omdat verplichte zorg een ingrijpende inbreuk is op het zelfbeschikkingsrecht en de lichamelijke integriteit van een cliënt, dienen zowel procedurele als inhoudelijke waarborgen in acht te worden genomen alvorens te kunnen overgaan tot het verlenen van verplichte zorg, in casu het toedienen van medicatie.

Formele vereisten

De formele eisen zijn als volgt vastgelegd in artikel 8:9 Wvvgz:

- de beslissing om over te gaan tot verplichte zorg is op schrift gesteld door de zorgverantwoordelijke en voorzien is van een motivering;
- de beslissing om over te gaan tot verplichte zorg is pas genomen nadat de zorgverantwoordelijke:
 - o zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene;
 - o met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd;
 - o voor zover de zorgverantwoordelijke geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.
- de geneesheer-directeur is op de hoogte gesteld van de beslissing en hij heeft een afschrift van die beslissing aan betrokkene, de vertegenwoordiger en de advocaat verstrekt en hen schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en van de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon;

-de zorgverantwoordelijke heeft schriftelijk in het dossier vastgelegd of betrokkene tot een redelijke waardering van zijn/haar belangen in staat is en er sprake is van een van de gevaren of risico's als vermeld in artikel 8:9 lid 4 onder b Wvggz.

In de verpleegkundige rapportage van 8 september 2023 staat vermeld dat aan klager een mededeling ex artikel 8:9 lid 2 en lid 3 Wvggz is uitgereikt, maar bij navraag blijkt dat dit een andere brief betreft dan een aanzegging tot het toepassen van verplichte zorg in de vorm van medicatie. De klachtencommissie stelt daarmee vast dat deze formele aanzegging kennelijk ontbreekt.

Verplichte zorg is conform de wet en de rechtspraak omgeven met de nodige waarborgen. Deze waarborgen staan met name omschreven in artikel 8:9 Wvggz voornoemd: (1) overleg met de cliënt of diens wettelijke vertegenwoordiger (2) het zich op de hoogte stellen van gezondheidstoestand van een cliënt, (3) het toetsen van de wilsbekwaamheid van een client, (4) het beoordelen van het ernstig nadeel (5) het schriftelijkheidsvereiste (6) het wijzen op klachtmogelijkheden (7) het informeren van de mogelijkheid om advies in te winnen van de PVP, en (8) voorzover de zorgverantwoordelijke zelf geen psychiater is het verplichte overleg met geneesheer-directeur).

Daarnaast zijn er uiteraard ook de verplichte algemene uitgangspunten van de Wvggz zoals het rekening houden met de wensen en voorkeuren van de cliënt (artikel 2:1 lid 6 sub a en b Wvggz) en de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid.

De klachtencommissie stelt op basis van het dossier vast stelt dat er veel overleg met klager heeft plaatsgevonden en dat behandelaars begaan zijn met het lot van klager. Er is ook steeds gekeken naar aanpassing van de medicatie gedurende de tijd.

Maar het voorgaande neemt niet weg dat klager enkele malen zeer duidelijk te kennen heeft gegeven dat hij de medicatie niet wil. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de verpleegkundige rapportages van 27 december 2023, 8 januari 2024, 14 februari 2024, 13 maart 2024, 22 maart 2024, 22 mei 2024 en tenslotte van 7 juni 2024 toen hij uiteindelijk ook een klacht heeft ingediend.

Er is dus sprake van duidelijk en herhaald verzet van klager tegen de verplichte medicatie en dat zo zijnde hadden behandelaars de juiste procedure voor (voortzetting van) verplichte zorg moeten volgen. Ofwel: de hiervoor omschreven formele aanzegging moeten doen met de daaraan verbonden waarborgen voor een cliënt. Dat is niet gebeurd zodat om die reden de klacht om formele redenen **gegrond** dient te worden verklaard.

Weliswaar is de klachtencommissie op grond van het dossier en hetgeen ter zitting is besproken van oordeel dat van voldoende ernstig nadeel is gebleken en dat verplichte zorg in de vorm van medicatie opportuun is om maatschappelijke teloorgang en zelfverwaarlozing te voorkomen, zulks neemt niet weg dat de Wvggz ervan uit gaat dat alvorens tot verplichte zorg kan en mag worden overgegaan aan de wettelijke waarborgen dient te worden voldaan.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over:

- de beslissing van 2 november 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van dwangmedicatie door middel van het 4 wekelijks toedienen van depot Paliperidon

GEGROND.

Klager heeft om een schadevergoeding gevraagd. Nu de klacht van klager gegrond zal worden verklaard zal eerst klager in de gelegenheid worden gesteld om zijn verzoek om een schadevergoeding nader te onderbouwen, waarna verweerder in de gelegenheid wordt gesteld om zich daar eveneens over uit te laten. Beide partijen zullen daartoe 14 dagen de gelegenheid krijgen, waarna de klachtencommissie over het verzoek om een schadevergoeding zal beslissen.

Een Algemeen Mondelinge Uitspraak (AMU) met de gegrondverklaring van de klacht is voorafgaand aan deze schriftelijke beslissing aan belanghebbenden gestuurd op 27 juni 2024.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 1 juli 2024 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en de leden de heer XXXX, psychiater en mevrouw XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.